

Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;

ΧΑΡΤΗΣ 87 (ΜΑΡΤΙΟΣ 2026)

(Το χαρτάκι)

της Ανθούλας Δανιήλ

(7 λεπτά)

Μάκης Τσίτας, «Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;», Εικονογράφηση: Γιώτα Κοκκόση, εκδό. Μεταίχμιο

Με τίτλο ένα ερώτημα που περικλείει έγνοια, αγωνία, ενδιαφέρον και αγάπη, το *Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;* του Μάκη Τσίτα έρχεται να συνεχίσει τη μακρόχρονη αποστολή του συγγραφέα: να μορφώνει, να ψυχαγωγεί, να εκπαιδεύει χωρίς διδακτισμούς.

Ας σημειώσουμε εξ αρχής πως ο Μάκης Τσίτας αποτελεί μια από τις σταθερότερες και πλέον δημιουργικές συγγραφικές παρουσίες της χώρας μας. Το πλούσιο corpus των 32 παιδικών βιβλίων του πέρα από την αναμφισβήτητη λογοτεχνική του αξία, λειτουργεί συχνά και ως πολύτιμο βοήθημα για την επίλυση ποικίλων ζητημάτων συμπεριφοράς, αλλά και ως οδηγός γονεϊκής φροντίδας. Όλα του τα έργα –είτε απευθύνονται σε παιδιά είτε σε ενήλικες– αντλούν υλικό από την καθημερινότητα. Κάποια έχουν μεταφερθεί στο θέατρο. Το σημαντικό μυθιστόρημά του *Μάρτυς μου ο Θεός* τιμήθηκε το 2014 με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει μεταφραστεί σε δώδεκα γλώσσες. Πλήθος φορέων (οι Δήμοι Αθηναίων, Πέλλας, Έδεσσας, η Δημόσια Βιβλιοθήκη Έδεσσας και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας) τον έχουν τιμήσει για το έργο του, ενώ στίχοι του έχουν μελοποιηθεί από καταξιωμένους συνθέτες. Παράλληλα, διευθύνει το ενημερωτικό site για το βιβλίο και τον πολιτισμό, Diastixo.gr.

Με τις ποικίλες και ουσιαστικές εκδόσεις του, αλλά και τις παιδαγωγικές προτάσεις που αυτές συνεπάγονται, ο Μάκης Τσίτας κατορθώνει να φωτίζει τη σχέση γονέα–παιδιού, να απαλύνει καθημερινές αγωνίες και να συμπληρώνει –συχνά να προεκτείνει– την εκπαίδευση μέσα από τη λογοτεχνία. Στο *Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;* η βασική αγωνία ενός παιδιού, που βλέπει τη μητέρα του να μένει ξάγρυπνη, αποκαλύπτει, αν τη διαβάσουμε αντεστραμμένα, και την ενδόμυχη ανησυχία της μητέρας για το παιδί της, που εκείνο είναι τελικά που δεν κοιμάται. Η εύστροφη αντιστροφή των ρόλων καθίσταται ο άξονας της αφήγησης.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανατροπή της καθιερωμένης ρουτίνας: το παιδί προσπαθεί να αποκοιμίσει τη μητέρα του, τραγουδώντας της το νανούρισμα που εκείνη άλλοτε του έλεγε. Το αρχικό ερώτημα, «Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;», μεταβάλλεται αβίαστα σε ένα υποδόριο «Γιατί δεν κοιμάσαι, παιδί μου;».

Η μητέρα, φορτωμένη με τις αμέτρητες υποχρεώσεις της καθημερινότητας, επικαλείται δικαιολογίες για να παρηγορήσει τον Χάρη και να τον οδηγήσει στον ύπνο. Οι προφάσεις της όμως λειτουργούν και ως λεπτή νύξη για τον άδηλο όγκο της δικής της φροντίδας: υπενθυμίζουν, χωρίς ίχνος διδακτισμού, πως οι ευθύνες ενός σπιτιού ανήκουν σε όλους. Η συγκινητική δήλωση του παιδιού —«το ένα θα το κάνει ο μπαμπάς, το άλλο εγώ...»— φανερώνει πως το μήνυμα βρήκε τον δρόμο του. Έτσι, η μητέρα, προσπονούμενη τη δική της αϋπνία, κινητοποιεί το παιδί, το ενθαρρύνει να αναλάβει δράση και, κυρίως, να κοιμηθεί.

Ανατρέποντας λοιπόν το αναμενόμενο, ο συγγραφέας βάζει τον Χάρη να της τραγουδά το παλιό τους νανούρισμα ενώ εκείνη τον διακόπτει διαρκώς, θυμούμενη κάποια νέα εκκρεμότητα. Στο τέλος, ο μικρός, εξαντλημένος από τις προσπάθειές του και έχοντας καταστρώσει τον δικό του «καταμερισμό εργασιών», βρίσκει καταφύγιο στην αγκαλιά της μητέρας του και παραδίνεται επιτέλους στον ύπνο. Η μητέρα, τρυφερά, τον σκεπάζει και συνεχίζει τις δουλειές της.

Το νανούρισμα που απευθύνει ο Χάρης στη μαμά του αφορά τον σκύλο του, τον Ερμή κι εδώ γεννάται μια παιχνιδιάρικη σκέψη: μήπως ο ομώνυμος αγγελιοφόρος των θεών κρύβεται στη χαρούμενη ουρά του σκύλου που φέρνει τον ύπνο στα βλέφαρα του παιδιού; Γιατί όχι; Οι αρχαίοι μας πρόγονοι αγαπούσαν τις προσωποποιήσεις και τις μεταμορφώσεις κι ο συγγραφέας μοιάζει να τιμά αυτή την παράδοση.

Η εικονογράφηση της Γιώτας Κοκκόση, αποφοίτου της Σχολής Βακαλό, συνομιλεί με τρυφερότητα με την ιστορία του Χάρη και της μητέρας του. Με έντονα χρώματα, ζωντανές μορφές και εικαστική ευαισθησία, αποδίδει την κλιμάκωση της αγωνίας, αλλά και τη γαλήνη της τελικής λύτρωσης.

Η εικονογράφηση του βιβλίου έχει γίνει από την Γιώτα Κοκκόση, απόφοιτη της Σχολής Βακαλό και συμπάσχουσα στα προβλήματα του Χάρη και της μαμάς του, τα οποία αναπαρέστησε με έντονα χρώματα και σχήματα, έμπνευση και αγάπη.

Τελικά, μέσα από μια απλή αλλά σημαντική ιστορία, ο Μάκης Τσίτας, αντιστρέφοντας τους ρόλους και κάνοντας αυτό που λέμε «έλα στη θέση μου», υποδεικνύει διακριτικά στον καθένα μέσα στο σπίτι τις ευθύνες του και τον ρόλο του: να συναισθανθεί και να πράξει, για να κοιμούνται όλοι ήσυχα και ωραία. Και ειδικά ο Χάρης!